

BROŠURA

SLOVENSKEGA SOCIOLOŠKEGA SREČANJA 2021

PANDEMIČNA DRUŽBA

Ljubljana, 24. in 25. september

Spoštovane kolegice in kolegi!

Pošiljamo vam **brošuro prispevkov** s sociološkega srečanja. V njej so navedeni naslovi in kratki povzetki prispevkov ter opisi okroglih miz. Elektronska verzija **zbornika**, v katerem bodo objavljeni celotni prispevki, bo na voljo v začetku naslednjega tedna. Hkrati vam bomo po srečanju po pošti poslali še tiskano verzijo.

PETEK, 24. 9. 2021

09:00–09:15

DOBRODOŠLICA

Pozdravni nagovor predsednice SSD Hajdeje Iglič

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/98174532628> Meeting ID: 981 7453 2628

09:15–10:45

OKROGLA MIZA: STARIZEM V ČASU COVIDA-19

Sodelujejo: Dušan Keber, Majda Pahor, Zvezdan Pirtovšek, Denis Sahernik

Moderira: Otto Gerdina

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/95777021540> Meeting ID: 957 7702 1540

OPIS: Pandemija covid-19 nudi idealno izhodišče za razmišljanje in ugotovitve o starizmu v zdravstvu. Že raziskava o doživljanju starizma v zdravstvenih ustanovah v Sloveniji, ki je bila opravljena pred epidemijo (iz leta 2017) je pokazala, da je več kot dve tretjini starejših od 65 let pri zdravstvenih obravnavi občutilo diskriminacijo. Kljub alarmantnem stanju in dejstvu, da so stari ljudje najpogostejši uporabniki zdravstvenih storitev, v zdravstvenem sistemu ni opaziti večjih sprememb pri razvoju in sprejemanju strategij za njihovo obravnavo. Problem se začne že pri izobraževanju, kjer so geriatrične gerontološke vsebine potisnjene v ozadje. Številni zdravniki priznavajo, da raje delajo z mlajšimi kot

starejšimi pacienti. Kar pomeni, da so stari v zdravstvu že tako ali tako bolj verjetno obravnavani slabše kot drugi, če ne zaradi drugega, zaradi pomanjkanja specialistov geriatrov.

Na okrogli mizi bomo s strokovnjaki razpravljali o tem, koliko negativni stereotipi, predsodki in starostna diskriminacija posredno ali neposredno vplivajo na količino in kvaliteto oskrbe in kako se je to pokazalo v času epidemije covid-19. Ali je odsotnost negovalnih bolnišnic, ki bi jih v času epidemije potrebovali, da stari ljudje ne bi umirali v domovih za starejše občane, simptom sistemskega starizma? Kaj pa dejstvo, da vseh okuženih v domovih starejših občanov niso prepeljali v bolnišnično oskrbo, kljub temu, da bolnišnične kapacitete še niso bile popolnoma izkoriščene? In končno, kako razumeti izključitev starih ljudi iz izhodiščnih kliničnih testiranj nekaterih cepiv za covid-19? Je to spodrselj ali posledica starizma, ki sega globoko v zdravstveno sfero?

10:45–11:00

ODMOR

11:00–12:30

OKROGLA MIZA: SPOL, EKONOMIJA IN TRG DELA V ČASU PANDEMIJE IN PO NJEJ

Sodelujejo: Nina Bakovnik, Maja Breznik, Tea Jarc, Aleksandra Kanjuo Mrčela

Moderira: Barbara Rajgelj

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/97038125315> Meeting ID: 970 3812 5315

OPIS: Številne raziskave kažejo, da je pandemija **Covid-19 v družbeni in ekonomski sferi** nesorazmerno bolj prizadela ženske, vključno z višino dohodkov in zaposlenostjo. V času pandemije so večino gospodinjstvih opravil in skrbi za otroke prevzele ženske, več žensk kot moških je izgubilo delo, v poletnih časih, ko se je ponovno zaposlovalo, pa je bila večina na novo zaposlenih moških. Med drugim je Evropski parlament sprejel resolucijo, s katero je pozval naj v sferi dela in ekonomije programi pokoronske obnove upoštevajo tudi perspektivo spola, zlasti pa: je treba preučiti naravo in lokacije dela po krizi, pri čemer delo od doma ne sme postati alternativa sistemu otroškega varstva; so potrebne investicije v sistem otroškega varstva, da se zagotovi enakost spolov in ekonomsko opolnomočenje žensk; moške naj se spodbuja k uporabi prožnih oblik dela, ki jih uporabljajo večinoma ženske; v pandemičnem in postkriznem obdobju je treba upoštevati posebno težke razmere, s katerimi se soočajo enostarševske družine, med katerimi prevladujejo družine z materami (85%); povečati je treba udeležbo žensk v gospodarstvu in zagotoviti enako plačilo za enako delo kot vodilno načelo pri oblikovanju odzivov na krizo; podpora podjetnicam, ki bodo skušale graditi na veččinah, ki so jih pridobile med krizo.

Na okrogli mizi se bomo dotaknile položaja žensk na trgu dela in v ekonomski sferi v pandemiji pri nas, analizirale spolno občutljivost ukrepov slovenskih oblasti, izpostavile vpliv dolgotrajnega in nepredvidljivega zapiranja šol in vrtcev na položaj staršev, zlasti žensk in staršev v enostarševskih družinah. Govorile bomo o spremembah na trgu plačanega dela, zlasti vplivu krize na prihodke iz dela, zaposlitvene in karijerne možnosti, kakovost življenja, duševno zdravje ter možnosti delovanja v podjetniški sferi. Dotaknile se bomo tudi položaja mladi žensk na trgu dela.

12:30–14:00

ODMOR ZA KOŠILO

14:00–14:15

POZDRAVNI NAGOVOR

Gregor Majdič, novoizvoljeni rektor Univerze v Ljubljani

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/92784136961> Meeting ID: 927 8413 6961

14:15–16:15

PLENARNA OKROGLA MIZA: UPRAVLJANJE EPIDEMIJE V SLOVENIJI – IZZIVI IN PRILOŽNOSTI

Sodelujejo: Monika Ažman, Lidija Jerkič, Tomaž Klipšteter, Gorazd Kovačič, Zarja Muršič, Igor Papič, Luka Renko, Srečko Šestan, Andrej Šter

Moderira: Jana Javornik

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/92784136961> Meeting ID: 927 8413 6961

OPIS: Slovenija je 12. marca 2020 razglasila epidemijo nalezljive bolezni COVID-19. Osrednjo vlogo pri njenem obvladovanju je prevzela vlada, ki je svoj mandat nastopila en dan kasneje. Upravljanje epidemije je od takrat izpostavilo spremembe v razmerjih moči, strukturne neenakosti, pomanjkanje ustreznih znanj, normativnih in strokovnih podlag ter infrastrukturo neopremljenost, vključno s kadrovskim, podatkovnim in analitičnim primanjkljajem. Oddaljenost uporabnikov in uporabnic politik, pogosto tudi stroke, od procesov oblikovanja in sprejemanja ukrepov ter odsotnost strokovnih podlag sta vodila v nižanje političnega zaupanja; politizacija ukrepov, zlasti neutemeljeni ukrepi in izjeme, ki so izkazovali politično moč posameznih resorjev, je širši javnosti razkrila vrednotno neneutralnost javnih politik. Okrogla miza prinaša vpogled v bogate izkušnje, dileme in izzive, s katerimi se soočajo akterji, ki aktivno sooblikujejo prostor političnega.

Gorazd Kovačič: Zakaj je upravljanje epidemije v Sloveniji spodletelo?

Povzetek: Prispevek analizira politične vzroke, zaradi katerih je upravljanje epidemije covid-19 v Sloveniji spodletelo. V prvem delu se opira na ugotovitve Alija Žerdina v knjigi *MMXX: leto nevarne bližine: Kaj je šlo v Sloveniji narobe med epidemijo covid-19*. Temeljna težava je nekompatibilnost med avtoritarnim pristopom vlade in med pretežno liberalnostjo slovenske družbe. Avtoritarni in represivni pristop je omajal zaupanje prebivalcev v ukrepe. Ti so bili večkrat tudi nekonsistentni in nesmiselni. Delitev javnega prizorišča na lojalne simpatizerje in nasprotnike je vladi otežila dialog z deležniki, v katerem bi lahko reflektirala potek prvega vala epidemije in okrepila podporne sisteme za naslednje valove. V drugem delu prispevek analizira vladno koncentracijo oblasti in spodkopavanje ravnotežja med tremi vejami oblasti, s čimer je njena avtoritarnost izkazana tudi na ravni ustavnega sistema. V sklepnem delu ugotavlja, da se je nelegitimnost vlade prenesla v široko zavračanje zaščitnih ukrepov in cepljenja. Zato je prebivalstvo izpostavljeno tveganju novih valov epidemije do prekuženosti, novih zaprtij javnega življenja in relativno visoke družbene cene spodletelega upravljanja epidemije.

Ključne besede: Epidemija covid-19, omejitve javnega življenja, avtoritarizem, zaupanje v institucij

16:15–16:45

ODMOR

16:45–18:45

PLENARNA OKROGLA MIZA: VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE V ČASU PANDEMIJE

Sodelujejo: Tanja Oblak Črnič, Gregor Deleja, Slavko Gaber, Dejan Jontes, Marjana Kolenko, Marjan Šimenc, Ljubica Marjanovič Umek, Valerija Zorko

Moderira: Živa Kos in Veronika Tašner

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/99529089383> Meeting ID: 995 2908 9383

OPIS: Epidemija je bila v Sloveniji uradno razglašena 12. marca 2020. Večina vzgojno-izobraževalnih institucij je svoja vrata prvič zaprla 16. marca 2020, 12 dni po prvi okužbi s koronavirusom covid-19 v Sloveniji. Po relativno mirnem počitniškem obdobju se je zgodba z zapiranjem edukacijskih institucij ponovila jeseni 2020. Dijaki in učenci so ostali doma že oktobra. Najmlajši od krompirjevih počitnic, najstarejši še teden dlje. Študijski proces pa poteka na daljavo že od prvega vala pandemije, razen redkih izjem (laboratorijske vaje, individualni pouk). Nakazana problematika je še toliko pomembnejša ob dejstvu, da so slovenski otroci in mladostniki ostali doma najdlje od vseh otrok v Evropski uniji. Slovenija pa se je v EU proslavila kot država, ki je vrtce, šole in fakultete zapirala med prvimi, odpirala pa med zadnjimi. Okrogla miza edukacijske in pedagoške sekcije je namenjena razpravi o situaciji v vzgojno izobraževalnih institucijah v Sloveniji, od vrtcev, osnovnih in srednjih šol ter fakultet, ki ji je botrovala pandemija, njenih posledicah in možnih spoprijemi z nastalo situacijo.

18:45–19:15

ODMOR

19:15–20:30

OBČNI ZBOR ČLANOV IN ČLANIC SSD

Poročilo o delu

Izbor častnega_e člana_ice

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/94816982069> Meeting ID: 948 1698 2069

SLAVNOSTNA PODELITEV NAGRAD SSD

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/94816982069> Meeting ID: 948 1698 2069

SOBOTA, 25. 9. 2021

9:00–10:15

OKROGLA MIZA: DIGITALNA TRANSFORMACIJA SODOBNIH DRUŽB: KAM NAS PELJEJO TEHNOLOŠKA PODJETJA?

Sodelujejo: Jelena Burnik, Vuk Čošić, Pavel Gantar, Lenart Kučič, Primož Zupan,

Moderira: Andrej Rus

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/94062097801> Meeting ID: 940 6209 7801

OPIS: Digitalna transformacija sodobnih družb je postala realnost. Če je še pred nekaj leti ta izraz vzbujal zgolj vznemirjenje med poznavalci pa je digitalna transformacija postala jedro naprednih javnih politik vlad na vseh kontinentih. Institucionalizacija digitalnega izziva je vidna tako v nacionalnih strateških dokumentih kot tudi v agendi mednarodnih organizacij. OECD na primer že od leta 2017 vodi projekt Go Digital, ki se bo iztekel konec 2022 s priporočili vladam članicam kako upravljati s procesom digitalne transformacije vključno z indikatorji za spremljanje napredka držav v tem vseobsegajočem procesu. V proces digitalne transformacije so vključene praktično vse sfere življenja od politike, državne administracije, sodstva, do šolstva, zdravstva, socialnega varstva in seveda ekonomije pa vse do zasebnega življenja ljudi. Tehnologije imajo tako fundamentalen vpliv na socialni sistem, da nihče več ne govori le o digitalizaciji posameznih procesov temveč o transformaciji družb. Kljub temu, da je jasno, da tehnologije globoko posegajo v družbeno organizacijo in odnose pa danes ni prave debate o tem, kakšna bo nova družba, ki se poraja v procesu digitalne transformacije, čeprav obstajajo pomembni začetki, ki tematizirajo posamezne probleme kot so varstvo zasebnosti, varstvo konkurence in varovanje pravic zaposlenih v gig

ekonomiji. Medtem ko manifesti digitalnih podjetnikov brez izjeme pozivajo k destrukciji obstoječe družbene organizacije, radikalni redistribuciji družbene moči in instrumentalizaciji temeljnih odnosov v družbah, se velikanske količine zasebnih in javnih virov nemoteno stekajo v podporo tej transformaciji ne da bi se zastavljala ključna vprašanja kaj, kako in v kaj se transformirajo obstoječe družbene strukture, odnosi in institucije. Namen te okrogle mize je, da sprožimo to debato v sociološki skupnosti. Osnovno vprašanje je ali digitalna transformacija res prinaša novo obliko socialne organizacije ali pa gre zgolj za radikalizacijo temeljnih tržnih razmerij visokega kapitalizma, kjer se z uporabo novih tehnologij zgolj povečuje učinkovitost eksploatacije obstoječih sistemov? Ali vstopamo zgolj v novo dobo "kapitalizma nadzora", kjer gre za prilaščanje presežne vrednosti informacij ali pa bo prišlo do temeljite preobrazbe socialnega sistema? Če pa naj bi šlo za pravo družbeno preobrazbo, kakšne bodo značilnosti družbe, ki bo izšla iz digitalne transformacije? Kakšne bodo ključne podobnosti in ključne razlike v primerjavi s sedanjo družbo v sferi politike, znanosti, ekonomije in civilne družbe? Kaj se bo zgodilo z ključnimi vrednotami razsvetljenstva, ki so v osnovi sodobnih družb? Kako bo razumljena svoboda, pravičnost, demokracija, solidarnost, moč in oblast? Skratka, kakšna bo narava nove družbe po doseženi digitalni transformaciji? Če ta vprašanja danes še ne motijo spanca družbenih elit, potem je naloga sociologov, da jih izostrimo do te mere, da bo zaskrbljenost zdramila tudi najbolj zasanjane tehnološke optimiste.

SEKCIJA ZA MEDKULTURNE ŠTUDIJE I.

Sodelujejo: Zorana Medarić in Lucija Dežan, Ksenija Perković in Maja Zadel in Blaž Lenarčič, Rok Smrdelj in Tjaša Učakar

Moderira: Mateja Sedmak

Zoom:

<https://us02web.zoom.us/j/82868857111?pwd=TOJ2eE9rYUg1T3VUUDdaQ0diUU82UT09>

Meeting ID: 828 6885 7111 Passcode: 355671

Barbara Gornik, Lucija Dežan, Zorana Medarić in Mateja Sedmak: Šolanje priseljenih učencev in dijakov v času pandemije COVID-19

Povzetek: V prispevku obravnavamo šolanje priseljenih učencev in dijakov v času pandemije COVID-19. Pri tem izhajamo iz pregleda literature in raziskave, izvedene v sklopu projekta Horizont 2020 MiCREATE - *Migrant Children and Communities in a Transforming Europe (Priseljeni otroci in priseljenke skupnosti v spreminjajoči se Evropi)*. V raziskavi so bili izvedeni intervjuji in fokusne skupine s priseljenimi osnovnošolci in srednješolci ter informativni intervjuji z učitelji. Poseben poudarek je namenjen razmisleku o socialnih neenakostih, s katerimi se srečujejo mladi priseljenci v šolah, in vprašanjem reprodukcije socialnih neenakosti v času pandemije. V prispevku ugotavljamo, da v Sloveniji ni enotnega pristopa k obravnavi priseljenih otrok in mladostnikov, med pandemijo pa so se šole soočale s številnimi novimi izzivi, vključno s tehničnimi in organizacijskimi, ki so dodatno izpostavili ranljivosti nekaterih učencev.

Ključne besede: COVID-19, priseljeni učenci, šolanje na daljavo, socialne neenakosti, Slovenija

Rok Smrdelj in Tjaša Učakar: Marginalizacija interseksijske perspektive: tujci na slovenskih spletnih portalih

Povzetek: Področje interseksijske diskriminacije v Sloveniji ni neraziskana tema, vendar še nobena analiza ni v ospredje postavila medijskega diskurza. V prispevku se vprašava, kako medijski diskurz novičarskih spletnih portalov v Sloveniji obravnava vprašanje diskriminacije in družbenega izključevanja z vidika interseksijskega pristopa na primeru tujcev. Ugotavlja, da glavnino poročanja določajo diskriminatorne diskurzivne prakse, ki jih vzpostavljajo predstavniki parlamentarne politike,

analizirani spletni portali pa jih običajno nekritično zrcalijo. Slednji normalizirajo in reproducirajo položaj tujcev kot »drugih« v slovenski družbi, posledično pa je onemogočena vzpostavitev pozicije, ki bi reflektirala diskriminatorni položaj tujcev kakor tudi njihovo intersekcijsko družbeno izključenost.

Ključne besede: tujci, migracije, intersekcijska diskriminacija, medijski diskurz, spletni portali

Maja Zadel, Ksenija Perković in Blaž Lenarčič: Integracija beguncev preko socialnega podjetništva v Sloveniji: socio-demografski in zakonodajni pregled

Povzetek: Evropa se v zadnjih desetletjih srečuje z velikimi družbeno-ekonomskimi spremembami (staranje in depopulacija, urbanizacija, digitalizacija, naraščanje ekonomskih neenakosti ipd.) in za uspešno soočanje z njimi so potrebni inovativni ukrepi. Tem spremembam se v zadnjih letih pridružujejo tudi migracijski potiski iz vzhodnih in južnih kontinentov. V prispevku bomo omenjene procese medsebojno povezali in na takšni osnovi predstavili možnost (ekonomske) integracije beguncev preko socialnega podjetništva. Slednje je po našem mnenju pomemben instrument reševanja obstoječih izzivov s področja migracij, saj hkrati prispeva k integraciji beguncev in nacionalnemu gospodarstvu. S tem namenom bodo v prispevku, poleg statističnega pregleda, predstavljeni pogoji, ki beguncem v Sloveniji omogočajo vzpostaviti socialno podjetje (zakonodaja) in obstoječi podatki o njihovi zaposljivosti (izobrazba in poklicna kvalifikacija). Predstavljeni podatki bodo pridobljeni v sklopu mednarodnega projekta Interreg ADRION *REInSER, Refugees' Economic Integration through Social Entrepreneurship*.

Ključne besede: migracije, priseljevanje, integracija, begunci, prosilci za mednarodno zaščito

Blaž Lenarčič, Maja Zadel in Ksenija Perković: Integracija beguncev preko socialnega podjetništva: primeri dobrih praks iz Slovenije

Povzetek: V prispevku predstavljamo stanje na področju ekonomske integracije beguncev v Sloveniji, pri čemer se osredotočamo na socialno podjetništvo. Prispevek nastal na osnovi raziskovalnih aktivnosti v okviru projekta *REInSER, Refugees' Economic Integration through Social Entrepreneurship*. Je pa na tem mestu potrebno izpostaviti, da je zaradi prostorske omejitve prispevka prikazan zgolj del širšega konteksta in stanja na področju integracije beguncev preko socialnega podjetništva. Pri tem izpostavljamo zakonodajo, ki ureja področje socialnega podjetništva in zaposlovanja beguncev. V drugem delu prispevka predstavljamo programe in projekte, ki so namenjeni spodbujanju zaposlovanja te družbene skupine.

Ključne besede: begunci, socialno podjetništvo, integracija beguncev, dobre prakse, zaposlovanje beguncev

SEKCIJA ZA EKONOMIJO IN DRUŽBO I.

Sodelujejo: Marko Hočevar, Miroљjub Ignjatović in Jožica Čehovin Zajc ter Jasna Mikić Ljubi, Tinca Lukan

Moderira: Aleksandra Kanjuo Mrčela

Zoom:

<https://uni-lj-si.zoom.us/j/97691592102?pwd=dIVIMGpkWnFLbkg3ekF3T1BpNnZvZz09>

Meeting ID: 976 9159 2102 Passcode: 129989

Marko Hočevar: Odrast - alternativa kapitalizmu?

Povzetek: Neskončna rast na omejenem planetu je nemogoča, hkrati pa je tudi škodljiva za družbo in okolje. Zato se v družboslovju vse bolj uveljavlja koncept odrasti, ki poskuša na radikalen način premisliti pasti in protislovja rasti in kapitalizma ter ponuditi alternativo. Izhajajoč iz marksistične politične teorije in kritike politične ekonomije v prispevku ugotavljamo, da v kolikor želi odrast postati

kredibilna alternativa kapitalizmu mora najprej in predvsem nasloviti problem neenakosti v lastnini in proces razlaščenja in redistribucije lastnine.

Ključne besede: rast, odrast, kapitalizem, država, lastnina.

Tinca Lukan in Jožica Čehovin Zajc: »Po tej izkušnji sem pripravljen na vse kroge Dantejevega pekla« – Karierne poti prekarnih novinarjev milenijske generacije

Povzetek: Sociolog Zygmunt Bauman je dejal, da so novinarji seizmična točka za dogajanje v družbi; kar se zgodi novinarjem, se bo pozneje zgodilo tudi ostalim. Novinarji javnost informirajo, interpretirajo politične ukrepe in razkrivajo dejanja ljudi z močjo. Kot »watchdogi« in v vlogi četrte veje oblasti opravljajo pomembno vlogo pri ohranjanju demokratične družbe. Da lahko opravljajo to vlogo, je ključnega pomena, da imajo zagotovljene dobre delovne in karierne pogoje. Prispevek z longitudinalno študijo (izvedeni poglobljeni intervjuji v letih 2017 in 2021) proučuje karierne poti novinarjev milenijske generacije, ki so v času prvega intervjuja opravljali delo v prekarni obliki. Ugotavlja, da poklicna ideologija psov čuvajev mlade privlači v ta poklic, zato so na začetku karierne poti pripravljeni delati v negotovih delovnih pogojih (pojav »hope labor«). Pričakujejo, da se jim bo »pridnost« obrestovala v boljših delovnih pogojih, a se mnogim standardno delovno razmerje tudi po desetletju ne realizira.

Ključne besede: novinarji, prekarnost, karierne poti, hope labor, milenijci

Miroljub Ignjatović, Jožica Čehovin Zajc in Jasna Mikić Ljubi: Položaj mladih na trgu delovne sile v času pred in med epidemijo COVID-19

Povzetek: Mladi na trgu delovne sile so pod velikim vplivom ekonomskih in socialnih dogajanj v družbi. Redkeje so standardno zaposleni; v Sloveniji opravljajo zlasti študentsko delo, ali druge oblike nestandardnega dela (določen čas, krajši delovni čas, ipd.), kar pomembno vpliva na možnost njihove polne ekonomske in socialne osamosvojitve. V prispevku bomo proučevali prožnost zaposlovanja mladih v Sloveniji na primeru epidemije COVID-19. Primerjali bomo gibanje dela mladih v različnih oblikah standardnega in nestandardnega dela pred in med epidemijo, v kontekstu državnih ukrepov za zaježitev širjenja epidemije. Analizirali bomo mikropodatke ankete Aktivno in neaktivno prebivalstvo za leti 2019 in 2020 ter podatke mednarodne raziskave Evroštudent.

Ključne besede: mladi, trg delovne sile, epidemija, COVID-19, študentsko delo.

Aleksandra Kanjuo Mrčela: Moč platformnega kapitalizma pred pandemijo covid-19 in po njej

Povzetek: Analize platformnega kapitalizma so pred pandemijo covid-19 opozarjale na radikalno novo delitev moči v ekonomski sferi (Kenney and Zysman, 2016; Srnicek, 2017; Langley and Leyshon, 2017; Murillo et al., 2017; Wark, 2019). Ekonomske in politične spremembe med pandemijo postavljajo globalno gospodarstvo v nov okvir, v katerem se odnosi moči redefinirajo. V prispevku bomo poskušali kritično ovrednotiti silnice teh sprememb. Po eni strani se med pandemijo nadaljuje in pospešuje koncentracija ekonomske moči zaradi privatizacije in nadzora nad informacijami, kar je osnova agresivne racionalizacije in komodifikacije dela, po drugi strani pa se nadaljuje razprava o politikah, ki to moč omejujejo, kot tudi o novih oblikah solidarnosti in upora proti omenjenim trendom oz. o alternativnih scenarijih ekonomskega razvoja (Scholz 2016; Butler 2021).

Ključne besede: platformna ekonomija, platformni kapitalizem, pandemija, koncentracija moči, ekonomske alternative

10:15–10:30

ODMOR

10:30–11:45

OKROGLA MIZA: SOCIOLOGIJA POLITIKE IN DRUŽBE

Inauguralna okrogla miza sekcije za sociologijo politike in družbe

Sodelujejo: Mitja Hafner Fink, Andrej Kirbiš, Gorazd Kovačič, Jana Javornik, Damjan Mandelc, Tibor Rutar, Tamara Pavasović Trošt, Simona Zavratnik

Moderira: Hajdeja Iglič

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/97735622356> Meeting ID: 977 3562 2356

OPIS: V letošnjem letu je bila ustanovljena nova sekcija Slovenskega sociološkega društva, že štirinajsta po vrsti, ki je namenjena povezovanju, sodelovanju in skupnemu nastopanju sociologov in sociologinj, ki se znotraj sociološkega polja raziskovalno in strokovno ukvajajo z vprašanji politike in družbe. Nova sekcija predstavlja forum za vse, ki analizirajo in razlagajo politične procese in pojave skozi prizmo interakcije med družbenim in političnim. To vključuje vprašanja, ki se nanašajo na učinkovanje družbenih struktur in sprememb na politični red, izvajanje oblasti in delovanje političnih institucij, in na povratno vplivanje političnih institucij in procesov na strukturiranje družbenega prostora, družbenih praks in mišljenjskih vzorcev. Sekcija bo povezala sociologe in sociologinje, ki proučujejo ali se pri svojem strokovnem delu srečujejo s specifičnimi tematikami kot so nacionalizem in populizem, etnične identitete in migracije, politična participacija družbenih skupin, politična stališča in vrednote, družbena gibanja in civilna družba, sodobna država in elite, evropske integracije in globalizacijski procesi, idr.

SEKCIJA ZA PROSTORSKO IN OKOLJSKO SOCIOLOGIJO

Sodelujejo: Tilen Blatnik, Blaž Lenarčič in Rok Smrdelj

Moderira: Marjan Hočevar

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/96408834682> Meeting ID: 96408834682

Blaž Lenarčič in Rok Smrdelj: Družabnost in informacijsko-komunikacijske tehnologije v obdobju drugega vala epidemije sars-cov-2

Povzetek: V prispevku obravnavava razumevanje družabnosti z vidika IKT na primeru epidemije SARS-CoV-2 v Sloveniji. Na podlagi spletne anketne raziskave (n = 454), ki je potekala v obdobju drugega vala, ugotavljava, da so bile družabne dinamike kljub ukrepom, ki so omejevali neposredne fizične interakcije posameznikov, še vedno prisotne. Potekale so na daljavo prek IKT. Poleg tega večina oseb v obdobju epidemije ni imela večjega občutka osamljenosti, saj so družabne interakcije vzdrževali prek IKT. Argumentirava, da fizična bližina ni več pogoj za vzpostavitev in vzdrževanje družabnih dinamik. Hkrati meniva, da je obdobje epidemije SARS-CoV-2 tudi priložnost za premislek (in morebitno reinterpreteracijo) družabnosti v sodobnem družbenem kontekstu, v katerem se odnosi in procesi kombinirajo v fizičnem in kibernetnem prostoru.

Ključne besede: epidemija SARS-CoV-2, IKT, družabnost, kibernetni prostor, osamljenost

SEKCIJA ZA SOCIOLOGIJO ZNANOSTI

Sodelujejo: Marjan Cugmas, Olga Markič, Maruša Nardoni, Jennie Olofsson, Renata Šribar

Moderira: Franc Mali

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/91649627761> Meeting ID: 916 4962 7761

Marjan Cugmas, Aleš Žiberna in Franc Mali: Vzorci znanstvenega sodelovanja v družboslovju: dvo-nivojska bibliometrična analiza

Povzetek: Znanstveno sodelovanje je pomemben del znanstvenega delovanja, saj omogoča razvoj in izmenjavo idej ter deljenje sredstev za delo, pomembno vlogo pa ima tudi pri diseminaciji znanstvenih spoznanj. Zato je mnogo znanstvenih politik usmerjenih v spodbujanje znanstvenih sodelovanj na različnih ravneh: osebni, institucionalni, nacionalni in mednarodni. Za razvoj in evalvacijo znanstvenih politik pa je potrebno razumeti vzorce in mehanizme znanstvenih sodelovanj. Predhodne raziskave s področja znanstvenih sodelovanj so se pretežno osredotočale na individualno raven, pričujoč prispevek pa prinaša rezultate raziskave, ki hkrati analizira znanstvena sodelovanja na individualni ravni (soavtorstva) in na ravni organizacij (skupni raziskovalni projekti). Analiza naslavlja družboslovje v obdobju med leti 2005 in 2015. Za hkratno preučevanje vzorcev znanstvenih sodelovanj na obeh ravneh je bilo uporabljeno k-means bločno modeliranje več-nivojskih omrežij.

Ključne besede: znanstveno sodelovanje, bibliometrična analiza, družboslovje, soavtorstva, bločno modeliranje

Jennie Olofsson: Situated knowledges, situated inconveniences

Abstract: This paper investigates the concept of situated knowledges. As a methodological tool, the concept challenges objectivity and universalist understandings of knowledge in that it aims to demonstrate the subjective character of objectivity, and more specifically, the situatedness of scientific knowledge production. Saying this, while the concept of situated knowledges takes into account the location and embodiment of the researcher subject, less is said about the researcher's constraint to particular temporal frameworks. As such, Haraway's concept seems temporarily oriented towards the researcher's present, at the same time as the positioning of the researcher subject cannot be seen as temporarily indifferent.

Franc Mali: Sociološki vidiki razvoja novih (bio)tehnologij in vprašanje dolgoživosti

Povzetek: Vloga novih naprednih (bio)tehnologij se je izkazala kot ključna v borbi s pandemijo Covida, s katero se danes sooča naš planet. In to kljub vsem dvomom in pomislekom, ki spremljajo razvoj teh novih naprednih tehnologij. V okviru razvoja novih konvergentnih tehnologij se odpirajo tudi nekatere možnosti drugačne obravnave bioloških procesov staranja. Problem dolgoživosti se zaradi potencialov, ki jih nosi v sebi najnovejši tehnološki razvoj, obravnava na drugačen način kot se je to dogajalo samo nekaj desetletij nazaj. Hkrati odpira številna bioetična, filozofska in sociološka vprašanja. Prispevek se ukvarja z nekaterimi vidiki razvoja novih biotehnologij in vprašanjem dolgoživosti.

Ključne besede: razvoj novih konvergentnih tehnologij, dolgoživost, CRISPR-Cas 9, teorija biološkega evolucionizma, bioetika znanosti

Maruška Nardoni: Podatkovljanje in epidemija: aplikacija #OstaniZdrav

Povzetek: Covid-19 pandemija je znatno povečala podatkovni pretok na mrežah globalnega spleta, kjer prevladujejo platforme. Preprečevanje okužb in rizičnih stikov je potekalo vzporedno s povečano spletno povezljivostjo, kar je še bolj izpostavilo infrastrukturne in ekonomske vidike platform kot gradnikov socialnega spleta. Vmesniki za programiranje (ang. *application programming interfaces* ali *APIs*) predstavljajo tehnološko vezivo socialnega spleta, saj povezujejo spletne storitve in omogočajo pretok vsebin, prav tako pa lahko nanje gledamo kot na upravljalne instrumente, ki odrejajo več stvari: razmerja med platformami in tretjimi osebami ter metodo zbiranja podatkov, ki bo ustvarila

podatkovne zbirke skladno s tržnimi interesi. Vmesniki dominantnih platform so podatkovno intenzivni oz. ustvarjajo in zbirajo širok spekter podatkov o uporabniški dejavnosti in vsebinah, pri čemer zaobidejo posameznikovo pravico do zasebnosti. Prispevek bo z analizo API aplikacije za beleženje stikov #OstaniZdrav ocenil tveganje za uporabnikovo izgubo zasebnosti in zlorabo podatkov ter delovanje vmesnika umestil v kontekst širših smernic platformskih oblik podatkovljanja, na tej podlagi pa na kratko skiciral morebitno bodočnost podatkovljenih družb.

Olga Markič: Etična vprašanja obravnave čustev v umetni inteligenci

Povzetek: Nove tehnologije, ki uporabljajo strojno učenje, so vse bolj pristne v našem vsakdanu. Sistemi umetne inteligence pogosto pomagajo človeku pri odločanju ali pa celo odločajo namesto njega. Za uspešno komunikacijo med sistemom in človekom je pomembno, da sistem prepozna čustva človeka. Raziskovalci zato razvijajo sisteme umetne inteligence za prepoznavanje in interpretiranje čustvenih signalov, pri čemer je izvor lahko tekst, avdio, video ali pa kombinacija vseh treh. Razvoj in praktična uporaba takih aplikacij pa vzbuja nemalo pomislekov in etičnih vprašanj. V članku bom predstavila glavne teorije in konceptualne modele čustev ter njihovo potencialno uporabo za umetno inteligenco. Izpostavila bom predvsem vprašanje, kakšen je normativen vpliv izbire konceptualnega aparata in zbiranja podatkov, saj imajo čustva pomembno vlogo pri oblikovanju etičnih in moralnih sodb.

Renata Šribar: Verjeti znanosti ali vedeti za znanstvena dejstva? Pandemija skozi nasprotja in dvomjaja

Povzetek: V javno zastavljeni polarizaciji ljudi v pandemičnih pogojih, zlasti po uvedbi cepljenja, gre za dve kategoriji: teoretiki_čarke zarote in pripadnice_ki znanosti. V tem razcepu se zdijo teorije zarote bolj priljubljena tarča, ki je deležna tudi zelo čustveno obarvanih obravnav. Drugi pol, znanost, je razumljena kot samoumevno avtonomna in enovita, torej enoumna s pozitivnim vrednotnim predznakom. Ker prav dobro vemo, da polje znanosti nikdar ni tako skladno niti neodvisno, lahko upravičeno trdimo, se v tako konstruiranem prepiru povzdiguje točno določena smer v znanstvenem premagovanju pandemije, ki pa ne pripušča dvoma. Potemtakem gre za znanost, ki namesto mišljenja, spočetega v dvomu nad samoumevnim, oklicuje verjetje. S tovrstno znanostjo, ali pravilneje, s tovrstno konstrukcijo znanosti se v prispevku soočamo z navajanjem različnih nasprotujočih si znanstvenih trditev o virusu in strukturnih protiukrepih, predvsem cepljenju.

11:45–12:00

ODMOR

12:00–13:15

**OKROGLA MIZA: DAVID GRAEBER (1961-2020) – PANDEMIJA IN (ZA)VRAČANJE
NORMALNOST**

Sodelujejo: Ajda Pistočnik, Tjaša Pureber, Jernej Trebežnik

Moderira: Klemen Ploštajner

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/93311983308> Meeting ID: 93311983308

OPIS: »Na določeni točki, čez nekaj mesecev [čez ključnih 14 dni?], bo kriza razglašena za zaključeno, mi pa se bomo lahko vrnili k našim »nebitvenim« službam. Za mnoge bo to kot prebujanje iz spanja. Nazadnje [v času po finančnem zlomu 2008] nas je večina temu nasedla. Tokrat je ključno, da tega ne dopustimo«. Te misli je David Graeber zapisal v enem svojih zadnjih besedil pred nepričakovano smrtjo

septembra 2020. V kratkem spisu opozori, da pandemija ni začasna zaustavitev normalnosti, v katero se bomo vrnili po nekajmesečnem »izrednem stanju«, ampak je okno, ki ponuja nov pogled na normalnost. Za Graeberja to prebujenje ne sme ostati začasno, ampak moramo okno pandemičnega premisleka družbe ohranjati odprto. Tako se tudi njegova dela, ki v veliki meri temeljijo na sprevačanju normalnosti – najsi bo to analiza dolga, ekonomskih konvencij, birokracije ali služb – kažejo kot pomembno orodje soočanja s poskusi normalizacije. Zato bomo na pogovoru ohranjali živ spomin na njegovo misel s premišljanjem pandemične družbe s pomočjo njegovih treh, v slovenščino prevedenih del: *Fragmenti anarhistične antropologije* (2013), *Dolg: prvih 5000 let dolžništva* (2014) in *Utopije pravil: o tehnologiji, neumnosti in skrivnih radostih birokracije* (2017).

SEKCIJA ZA SOCIOLOGIJO ČASA

Sodelujejo: Ana Hafner in Jožica Čehovin Zajc in Marija Milavec Kapun, Darka Podmenik in Blaž Bajec, Mojca Novak, Mirjana Ule, Sanja Vrbovšek

Moderira: Majda Pahor

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/97555607827> Meeting ID: 975 5560 7827

Ana Hafner, Jožica Čehovin Zajc in Marija Milavec Kapun: Analiza argumentov slovenskih nasprotnikov cepiv proti covidu-19 v družbenih omrežjih

Povzetek: Epidemija covid-19 in spremljajoči ukrepi so spodbudili hiter razvoj cepiv in intenziviralo se je pozicioniranje stališč o cepljenju. Čeprav so informacije nasprotnikov cepljenja, kot trdijo sami, v času epidemije odrinjene od množičnih medijev, se te še vedno širijo prek družbenih medijev in osebnih prijateljskih zvez. S kvazi-etnografskim pristopom, torej sledenjem vodilnim slovenskim nasprotnikom cepiv na družbenih omrežjih, smo zbirali posnetke in besedila, ki jih ti razširjajo. V prispevku analiziramo makropropozicije, največkrat ponavljajoče se argumente nasprotnikov cepiv, s katerimi podpirajo stališča podobno mislečih in privabljajo nove dvomljivce. V spopadu z epidemijo covid-19 ali morebitnimi pandemijami v prihodnosti, je ključno, da poleg širše dostopnih informacij čim bolj poznamo tudi tiste, ki se razširjajo po alternativnih poteh.

Ključne besede: novi koronavirus, epidemija, nasprotniki cepljenja, družbena omrežja, oblikovanje stališč

Darka Podmenik in Blaž Bajec: (Slovenske) družine v krizi covid-19

Povzetek: Trenutno je Slovenija na pragu četrtega vala pandemske krize, ki jo spremlja politična negotovost, v teku pa je tudi mednarodna gospodarska kriza, ki je po mnenju nekaterih avtorjev ni bilo opaziti zaradi protikoronskih ukrepov. Posebnost krize zaradi covid-19 glede na izkušnje s prejšnjimi je njena dolgotrajnost in globalna razširjenost ter vpetost večine človeštva pa tudi dejstvo, da je presenetila večino držav, čeprav so bile že pred dvema desetletjema seznanjene s preventivnimi navodili in ukrepi, ki bi lahko to krizo umilili, če že ne preprečili. Zdaj, sredi poletja 2021, smo v pričakovanju četrtega vala okužb z mutiranim virusom, precepljena pa je le dobra tretjina Slovencev. V prispevku obravnavava dva strokovna izziva, ki sta presenetila ob analitičnem pregledu polpreteklih znanstveno-strokovnih in politično usmerjevalnih gradiv: (1) rezultati raziskovanja preteklih epidemij ter posledično sprejeta mednarodna preventivna priporočila in navodila so veliko višjo stopnjo pripravljenosti vseh družbenih struktur in deležnikov na izbruh pandemije covid-19; (2) v pregledanih strokovnih in političnih gradivih je spregledana vloga družine kot primarne družbene enote, na katero se zgrne skoraj največ bremen v času pandemije. Tudi spremljanje javnih objav, tako strokovnih kot publicističnih med pandemijo, je potrdilo, da se družini ne daje posebnega pomena, čeprav se ji nalaga cela vrsta posebnih bremen. Na primeru slovenskih družin poskuša prikazati ter

s statističnimi in avtorskimi podatki dokumentirati to spregledanost in preobremenjenost družine v času pandemije.

Ključne besede: globalna pandemija, zdravstvena kriza, pandemija covid-19, družina, multifunkcionalnost, slovenske družine in gospodinjstva

Mojca Novak: pozabljena socialna stratifikacija

Povzetek: Usmerjanje pozornosti na posamezne družbene pojave, pa četudi v medsebojni primerjavi, daje vtis o zanemarjanju njihove umestitve v sistem socialne stratifikacije tako na pojmovni kot na pojavnih ravni. Ta analitski izmik ima pri nas dolge korenine, ki jih časovno lahko umestimo v obdobje pred nekaj desetletji, ko je bilo pomembneje analizirati posamezne pojave kot pa njihovo vpetost v socialno stratifikacijo. Zdi se, da se to ni zgodilo le pri analiziranju obrobni družbenih skupin, temveč tudi pri umovanju sedanje pandemije. Usmeritev spoznavnega interesa v sistem socialne stratifikacije je toliko bolj pomembna, ker pandemični okviri dajejo videz, da smo vsi v istem čolnu, kar pa bi lahko s predlaganim konceptualnim okvirom analize zanikali.

Ključne besede: blaginja, blagostanje, prerazdelitev, socialna stratifikacija, socialna politika

Mirjana Ule: Refleksivnost in odpornost na pandemična tveganja

Povzetek: Zaradi pandemije smo se ljudje po vsem svetu tako rekoč na mah znašli v razmerah globalnih izrednih razmer. Ali je to posebno stanje tudi izziv za človeštvo? Seveda je. V času stabilnosti se nam ni treba spraševati o osnovnih premisah življenja, nič nas k temu ne sili. Krize pa vedno ponujajo možnosti, da jih premislimo in na novo definiramo. Zdi se, kot da človeški svet že nekaj časa razpada v množico čedalje bolj ločenih in vase stisnjenih posameznikov, ki občutijo svet predvsem kot razmere, ki jih mora vsak sam obvladati, ne pa kot bitja skupnosti in soodvisnosti. To vodi v nujno instrumentalizacijo drugih ljudi za svoje namene. Vsaj od Kanta dalje pa nam je znano, da instrumentalizacija človeka v jedru ukinja sleherno človečnost in nas pripravlja na sprejemanje kakršnekoli že nečloveškosti. Predvsem pa je sedaj bolj kot kdaj koli aktualna njegova misel o »enem človeštvu«.

Ključne besede: Družba tveganj, sindemija, družbena neenakost, soodvisnost, biosocialni model zdravja

Sanja Vrbovšek in Majda Pahor: Ali bodo prizadevanja za krepitev zdravja in zdravstveno pismenost preživela covid čas?

Izveček: V sistemu zdravstvenega varstva potekajo tako dejavnosti kurativne oskrbe kot promocije zdravja in preventive, a prevladujoča je prva, tako na ravni paradigmatične utemeljenosti kot praktične izvedbe. V Sloveniji se v zadnjih letih uveljavljajo preventivne dejavnosti, ki so se zaradi covid krize prekinile, ob kurativni orientiranosti zdravstva pa se pojavlja nevarnost, da bi se ta »nova normalnost«, ki so jo determinirale covid spremembe, ohranila in bi se novejša, javnozdravstveno orientirane dejavnosti, usmerjene v prebivalce in njihovo opolnomočenje ter zmanjševanje neenakosti v zdravju, omejile. Prispevek predstavlja metodološki načrt raziskave o aktivnostih za dvig zdravstvene pismenosti oseb s kronično boleznijo, njene omejitve in dileme ter nekatere pričakovane rezultate; umešča jih v kontekst družbenih vidikov zdravstvene pismenosti, zlasti z vidika možnih učinkov na nadaljnji razvoj emancipirajočih procesov v zdravstvu.

Ključne besede: zdravstvena pismenost, opolnomočenje, družbeni vidiki, epidemija covid-19, preventiva

SEKCIJI ZA SPOL IN DRUŽBO IN ŠTUDIJE VSAKDANJEGA ŽIVLJENJE

Sodelujejo: Sinja Čož, Nina Perger, Ksenija Perkovič, Jasna Podreka, Rok Smrdelj

Sinja Čož: Predramimo se, umiramo.

Povzetek: Prispevek problematizira odnos modernih 'zahodnih' družb do smrti in ga aktualizira na podlagi družbenega odziva na pandemijo covid-19. Ključno izhodišče temelji na predpostavki, da je v modernih 'zahodnih' družbah smrt nezaželjena in odrinjena na periferijo človekovega vsakdanjega življenja. Tak odnos je posledica družbenega napredka, ki je z učinkovito odstranitvijo vzrokov smrti omogočil dolgoživost. Slednja v kombinaciji z odmikanjem opomnikov smrti iz javnosti ustvarja navidezen občutek nesmrtnosti. Pandemija covid-19 pa je s svojo smrtonosnostjo to iluzijo razblinila in temo smrti povrnila v ospredje javne zavesti, s čimer se je zamajal ustaljen družben red. Avtorica bo s pregledom konceptov, ki razlagajo družbeno vlogo smrti, prikazala možne dejavnike na mikro in makro ravni, ki so v času pandemije covid-19 privedli do naturalizacije smrti najšibkejših članov družbe, katere naj bi sicer kot družba ščitili.

Ključne besede: smrt, moderne 'zahodne' družbe, pandemija covid-19, dolgoživost, nesmrtnost

Nina Perger: Izkušnje transspolnih oseb s postopkom medicinske tranzicije

V prispevku obravnavamo izkušnje transspolnih oseb z medicinsko tranzicijo v okviru zdravstvenega sistema. Prispevek temelji na kvalitativnih podatkih, pridobljenih v letu 2020 v okviru fokusnih skupin (3) in poglobljenih intervjujev (2) s transspolnimi osebami (12), vključenimi v postopek medicinske tranzicije. V skladu s podobnimi raziskavami iz tujine podatki kažejo, da transspolne osebe poročajo o mnogoterih negativnih vidikih postopka medicinske tranzicije (splošne značilnosti zdravstvenega sistema, nejasnost postopka, manko možnosti v samem postopku, dolgotrajnost postopkov, vidiki psihiatrične in/ali psihološke obravnave), v manjši meri pa o pozitivnih vidikih (možnost v okviru javnega zdravstva, korekten odnos zdravstvenih akterk, hitrost postopka za spremembo spolnega markerja, formalizacija interdisciplinarnega konzilija za potrditev spolne identitete) v Sloveniji.

Ključne besede: transspolnost, postopek medicinske tranzicije, zdravstveni sistem, vratarstvo

Ksenija Perkovič, Urh Grošelj, Miha Oražem in Lenart Škof: Stališča glede covid-19 in sprejetih javnozdravstvenih ukrepov v prvem valu epidemije: izbrani rezultati mednarodne raziskave »sebcov«

Povzetek: Pod okriljem Univerze v Oxfordu je spomladi 2020 potekala mednarodna raziskava »Družbeni, etični in vedenjski vidiki pandemije COVID-19« (Social, ethical and behavioural aspects of COVID-19 ali skrajšano »SEBCOV«) v Sloveniji, Italiji, Združenem kraljestvu, Maleziji in na Tajskem, kjer so v času prvega vala epidemije veljali strogi javnozdravstveni ukrepi za zamejitev epidemije. Raziskava se je usmerila v vprašanje, kateri dejavniki naj vodijo odločitve o načinu in obsegu vpeljave ukrepov kot so splošna karantena, izolacija, socialno distanciranje in omejitev potovanj. Ker je v obdobju prvega vala primanjkovalo prav podatkov o družbenih, etičnih in vedenjskih vidikih teh ukrepov, smo s pričujočo raziskavo želeli analizirati te vidike z namenom, da bi v prihodnje pomagali pri sprejemanju t.i. nefarmakoloških ukrepov v boju proti COVID-19. V prispevku je predstavljen en sklop rezultatov, ki se nanašajo na razumevanje in stališča slovenskih anketirancev v povezavi z epidemijo prvega vala in takrat sprejetimi ukrepi.

Ključne besede: COVID-19, epidemija, prvi val, nefarmakološki ukrepi, raziskava

Rok Smrdelj: Slabitev protidiskriminacijske pozicije: istospolna partnerstva na slovenskih spletnih portalih

Povzetek: Slavna prisposoba o avtomobilski nesreči, s katero je ameriška pravnica in filozofinja Kimberlé Crenshaw ponazorila interseksijsko neenakost temnopoltih žensk v ameriški družbi, je postala simbol teorije interseksionalnosti, ki diskriminacije in socialne izključenosti ne opredeljuje z vidika posamezne osebne okoliščine, ampak na presečišču številnih okoliščin. V prispevku obravnavam vprašanje interseksije reprezentacij istospolno usmerjenih oseb na slovenskih novičarskih spletnih portalih. Na primeru medijskega poročanja o Predlogu sprememb ZZZDR argumentiram, da marginalizacija refleksije o interseksijski diskriminaciji istospolnih partnerstev pripomore k slabitvi protidiskriminacijske pozicije, ki zagovarja pravno izenačitev raznospolnih in istospolnih partnerskih zvez, ter h krepitvi diskurza o otrokovih pravicah in artikulaciji različnih oblik družbenega izključevanja.

Ključne besede: istospolna partnerstva, ZZZDR, interseksionalnost, medijski diskurz, spletni portali

Jasna Podreka in Milica Antić Gaber: Vpliv vladnih ukrepov v času pandemije na znanstveno produkcijo žensk v akademskem polju

Povzetek: Po več kot enem letu od kar so bili uveljavljeni prvi vladni ukrepi zaradi epidemije, ki so med drugim prispevali tudi h krčenju (skoraj izginotju) javne sfere in širitvi zasebne sfere, lahko ugotovljamo tudi širše posledice teh ukrepov. Po našem mnenju je prav omenjeno rezultiralo v tem, da so dejavnosti, ki so jih prej izvajale številne javne službe in izobraževalne institucije in, ki sicer igrajo pomembno vlogo pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja, skoraj v celoti padle na pleča družin, natančneje na ženske, ki še vedno opravljajo večino dela v zasebnem življenju.

V pričujočem prispevku se bomo osredotočili na to, kako je zgoraj nakazano stanje vplivalo na možnosti za raziskovalno delo in znanstveno produkcijo žensk, ki delujejo v akademskem okolju. Ugotovljamo namreč, da se na številnih poklicnih področjih (vključno z akademskim poljem) ženske soočajo s posebno androcentrično strukturo in kulturo institucij in njihovih notranjih (formalnih in neformalnih) pravil delovanja, ki je že pred pandemijo predstavljala številne izzive in ovire za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja. Kot so pokazale različne študije, so ženske v akademskem polju tudi napredovale počasneje kot moški.

Glede na zgoraj nakazano, domnevamo, da je stanje pandemije na akademsko znanstveno produkcijo žensk vplivalo v veliko večji meri kot na znanstveno produkcijo njihovih moških kolegov. Za Slovenijo to velja še posebej zato, ker ima svetovni rekord v zaprtju šol v drugem valu pandemije. V prispevku nameravamo analizirati podatke o člankih, ki so bili poslani v objavo na nekaj najvišje uvrščenih revij s področja družboslovnih in humanističnih ved v Sloveniji ter ugotoviti do kakšnih razlik glede na spol je prišlo v njihovi znanstveni produkciji v času pandemije, glede na leto pred tem. Tako dobljeno sliko nameravamo dopolniti še z analizo intervjujev z znanstvenicami in njihovimi partnerji, o tem, kako so doživljale ukrepe v času pandemije in njihov vpliv na delitev dela v zasebnem življenju ter posledično na njihovo znanstveno produkcijo.

13:15–14:30

ODMOR ZA KOŠILO

14:30–15:45

SEKCIJA ZA VPRAŠANJA DRUŽBENE BLAGINJE

Sodelujejo: Adriana Kozina in Jožica Čehovin Zajc in Marija Milavec Kapun, Tatjana Rakar in Valentina Hlebec, Otto Gerdina, Laura Mrčela, Urban Boljka in Tamara Narat

Moderira: Maša Filipovič Hrast

Valentina Hlebec in Tatjana Rakar: Mladi oskrbovalci v času pandemije COVID-19

Povzetek: Mladi oskrbovalci so otroci in mladoletniki v starosti od 15–17 let, ki opravljajo pomembne ali precejšnje naloge oskrbe, pomoči ali podpore članu družine (ali prijatelju/sosedu), ki je invaliden, ima eno od kroničnih bolezni, težave z mentalnim zdravjem ali drugo stanje, ki je povezano s potrebo po oskrbi. V obdobju pandemije COVID-19 sprejeti ukrepi so sprožili velik prenos bremena in skrbstvene vloge z oskrbovalnega sektorja na posameznika in na družino, pri tem pa posebej ranljivo populacijo predstavljajo mladi oskrbovalci. V prispevku na podlagi raziskave med mladimi oskrbovalci v Sloveniji, ki je bila izvedena v okviru mednarodnega projekta ME-WE *Psihološka podpora za spodbujanje duševnega zdravja in dobrega počutja med mladimi oskrbovalci v Evropi*, proučimo položaj mladih oskrbovalcev v Sloveniji v obdobju pandemije COVID-19 z vidika njihovega duševnega in telesnega zdravja ter njihove izkušnje in doživljanje tega obdobja.

Ključne besede: mladi oskrbovalci, pandemija COVID-19, neformalna oskrba

Otto Gerdina: Reprezentacije problemov starih ljudi v časopisu Delo

Povzetek: Dnevni časopisi so del širše kulture, kar pomeni, da raziskovalcem omogočajo vpogled v skupne pomene, ki krožijo v družbi in prinašajo osnovne kategorične okvire, skozi katere se konstruira družbeno razumevanje starosti in problemov, s katerimi se stari ljudje soočajo. Hkrati so sredstvo, ki družbi posreduje načine zamišljanja problemov s katerimi se soočajo. To ima lahko povsem materialne posledice za stare ljudi, ki se s problemi, ki so v časopisih reprezentirani, soočajo, saj vpliva na pripravljenost za njihovo reševanje. Cilj prispevka je s pomočjo kvantitativne in kvalitativne analize vsebine ugotoviti, koliko pozornosti je osrednji slovenski dnevni časopis Delo v zadnjih petih volilnih letih namenil problemom, s katerimi se soočajo stari ljudje, in kateri problemi so bili reprezentirani. Rezultati kažejo, da je kljub presenetljivi raznolikosti in širini poročanja o problemih, stopnja medijske pozornosti nanje še vedno relativno nizka.

Ključne besede: starost, medijske reprezentacije, analiza vsebine, revščina, materialna prikrajšanost

Adriana Kozina, Jožica Čehovin Zajc in Marija Milavec Kapun: Spopadanje z epidemijo covid-19 v domovih starejših občanov v Sloveniji – pogled študentov

Povzetek: Širjenje novega koronavirusa je v letu 2020 močno zaznamovalo tudi življenje in delo v domovih starejših občanov, ki so že pred tem zaznavali kadrovske podhranjenosti. Epidemija jih je potisnila do roba zmogljivosti. Koronavirus se je pojavil v 99 % domov starejših občanov po Sloveniji in stanovalci domov so predstavljali 58 % umrlih s to okužbo. Pri obvladovanju razmer so prostovoljno pomagali študenti zdravstvene nege in medicine v okviru t. i. covid odprav. Prispevek na podlagi poglobljenih intervjujev s študenti proučuje pogled na težave zaposlenih in stanovalcev v času epidemije. Osvetljuje težave pri izvajanju ukrepov za zavezitev širjenja novega koronavirusa z vidika izvajanja oskrbe in zagotavljanja socialnega stika stanovalcem ter izzive pri uporabi osebne varovalne opreme. Na podlagi rezultatov raziskave so oblikovani predlogi za soočanje s podobnimi izzivi v prihodnosti.

Ključne besede: novi koronavirus, institucionalno varstvo, prostovoljstvo, oskrba stanovalcev, epidemiološki ukrepi

Tamara Narat in Urban Boljka: Vsakdanje življenje otrok v času epidemije covid-19

Povzetek: Prispevek se ukvarja s preučevanjem vpliva epidemije na blaginjo otrok. Pri tem je pozornost usmerjena v analizo izboljšanja oz. poslabšanja blaginje v primerjavi z obdobjem pred epidemijo ter identifikacijo ranljivih skupin otrok v tem pogledu. Preverja tezo, da so bili v preučevanem obdobju najbolj ranljivi tisti otroci, ki so veljali za bolj ranjive (glede na določene socio-demografske značilnosti in značilnosti življenjskega sloga) že pred epidemijo, in da je epidemija razlike med otroki še bolj poglobila. Podatki, na katerih temelji prispevek, so bili zbrani s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika, ki so ga izpolnili učenci osnovnih in srednjih šol v Sloveniji. Na podlagi njihovih odgovorov je v prispevku predstavljen indeks spremembe ranljivosti otrok po regijah, spolu in starostnih skupinah. Izračuni indeksa potrjujejo tezo o poglobljanju razlik med otroki.

Ključne besede: blaginja, otroci, ranljivost, regije, indeks.

Laura Mrčela: Delo na platformah za dostavo hrane v Sloveniji

Povzetek: Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij omogoča vse večjo digitalizacijo dela, ki med drugim vodi v pojav platformne ekonomije. Ta z uporabo digitalnih orodij ustvarja nove načine povezovanja delavcev in uporabnikov storitev. Z delovanjem po spletu si platformne oblike dela znižujejo stroške delovanja, prav tako pa z uporabo diskurza o podjetništvu zanikajo obstoj delovnega razmerja med lastniki platform in delavci, kar delavce spravlja v prekarni položaj. Za organizacijo dela na platformah je značilna asimetrija informacij med platformo in delavci, nadzor nad delavci, ustvarjanje presežka delavcev, fleksibilizacija dela in izogibanje pravnim regulacijam. Tuje raziskave o delu na platformah kažejo na nizke pogoje za vstop na platforme, visoko stopnjo prostorskega in časovnega nadzora delavcev, uporabo drugih posrednih »mehkih« oblik nadzora nad delavci in pozitivne vidike dela, kot sta svoboda pred neposrednim nadzorom nadrejenega in delo na prostem. V prispevku predstavim ugotovitve o organizaciji dela na platformah za dostavo hrane v Sloveniji, na podlagi izvedenih intervjujev z delavci na platformah Ehrana in Wolt. Ugotavljam, da za organizacijo dela na teh platformah ne držijo vse značilnosti dela na platformah, ki veljajo v tujini, saj je v Sloveniji delo na spletnih platformah relativno nov pojav. Vendar pa se tudi na slovenskih platformah zakriva elemente delovnega razmerja in povečuje trende fleksibilizacije in prekarizacije dela. Prav uporaba aplikacij za dostavo hrane in posledično tudi delo preko teh platform se je v času pandemije koronavirusa povečala. V prispevku bom skušala nasloviti tudi specifične vplive korona krize na delo preko platform, še posebej na področju dostave hrane.

SEKCIJA ZA EKONOMIJO IN DRUŽBO II.

Sodelujejo: Polona Čerňič, Marike Grubar, Klemen Ploštajner, Minea Rutar, Tibor Rutar

Moderira: Aleksandra Kanjuo Mrčela

<https://uni-lj-si.zoom.us/j/97691592102?pwd=djVlMGpkWnFLbkg3ekF3T1BpNnZvZz09>

Meeting ID: 976 9159 2102 Passcode: 129989

Marike Grubar: Politično nasilje in politični konflikti: podobnosti in razlike med demokratičnimi in avtokratskimi državami

Povzetek: V prispevku se ukvarjam s pojavoma političnega nasilja in političnih konfliktov. Za namen prispevka sem izbrala primerjavo med obema pojavoma v demokratičnih in v avtokratskih državah. Svoje razmišljanje predstavim tako, da s pomočjo že obstoječih empiričnih podatkov in teoretskih poant odgovorim na tri ključna vprašanja. Prvič, razpravljam ali obstaja povezava med demokracijo in nižjo stopnjo političnega nasilja oziroma političnih konfliktov. Drugič, zanima me, če je ta povezava

prisotna v vseh demokratičnih državah ali le v tistih, ki so hkrati ekonomsko bolj razvite. Tretjič, odpiram razpravo, kaj se običajno zgodi v demokracijah in v avtokracijah, ko družba postane bolj razvita, denimo v primerih, ko postaja bogatejša in bolj izobražena.

Ključne besede: demokracija, avtokracija, politični konflikti, politično nasilje, ekonomska razvitost

Klemen Ploštajner: Varen kot hiša: so stanovanja prostori (za)varovanja življenj ali denarja?

Povzetek: Stanovanjska kriza se je v času pandemije COVID-19 močno poglobila in povečala vidnost glavnega konflikta stanovanjske preskrbe v kapitalizmu: napetost med menjalno in uporabno vrednostjo stanovanja. Na eni strani so primerna stanovanja kot prostori varne samoizolacije dobila dodatno vlogo obrambe pred okužbo. Po drugi strani pa sta močna rast cen in nizke obrestne mere še okrepili vlogo stanovanj kot enega pomembnejših naložbenih razredov za investicijske vlagatelje in bogatejše sloje. Tako je postala vidnejša vloga uporabna vrednost stanovanj kot pogaja zdravega in kakovostnega življenja, hkrati pa se je okrepila njihova menjalna vrednost kot špekulativne naložbe. Zato se postavlja vprašanje, koga naj bi stanovanja varovala? Ljudi ali denar? V prispevku bom pandemične napetosti izpeljali iz analize stanovanjske preskrbe, ki je predhodila pandemiji in tudi zaznamovala njeno dinamiko.

Ključne besede: stanovanjska preskrba, poblagovljanje, družbena dezintegracija, neenakost, pandemija

Minea Rutar: Onkraj »homo economicusa«: vedenjska ekonomija in pomen nudginga pri izboljševanju javnega zdravja

Povzetek: Od 1970ih dalje obstaja vse več dokazov, da je klasična ekonomska teorija človeškega delovanja (teorija racionalne izbire) precej pomanjkljiva in pogosto preprosto napačna. Zato se je razvila nova poddisciplina, vedenjska ekonomija, ki teorijo racionalne izbire nadgrajuje z uvidi iz psihologije, nevroznanosti in ostalih kognitivnih znanosti. Spoznanja teh disciplin uporablja za identificiranje okoliščin, v katerih se človeško vedenje razlikuje od tradicionalnih ekonomskih modelov, ki predpostavljajo strogo racionalnost. Namen članka je predstaviti argumente v prid in proti nudgingu, primeru uporabe dognanj vedenjske ekonomije v vsakdanjem življenju z namenom izboljšanja posameznikovega in posledično javnega zdravja.

Ključne besede: vedenjska ekonomija, nudging, javno zdravje, osebna avtonomija, odločanje

Tibor Rutar: Krščanstvo ni glavni vzrok kapitalizma in modernega ekonomskega razvoja: kritika Henrichove teze o družbah WEIRD

Povzetek: Zakaj se je zahodna Evropa v 18. stoletju ekonomsko modernizirala, medtem ko so bili ostali deli sveta takrat še vedno ujeti v predmoderno malthusovsko past? Ena klasična hipoteza, ki jo je med drugim predstavil Max Weber, ključno vzročno vlogo pripisuje religiji nasploh in krščanstvu posebej. Nedavno jo je Joseph Henrich, opremljen s sodobnimi orodji kulturne evolucije, v svoji svetovni uspešnici *The WEIRDest People in the World* zagovarjal na empirično najbolj rigorozen in sistematičen način do sedaj. V tem prispevku predstavim vrsto preprostih, a sugestivnih empiričnih podatkov iz ekonomske zgodovine, ki jih Henrich prezre in ki mečejo dvom na njegovo tezo. Osredotočim se predvsem na razne ekonomske indikatorje, ki sporočajo, da je do leta 1800 iz malthusovske pasti uspelo pobegniti zgolj Angliji, ne pa tudi ostalim krščanskim državam v Evropi. Pri tem orišem alternativno teoretsko razlago za moderni ekonomski vzpon zahodne Evrope (natančneje, Anglije), ki je s predstavljenimi podatki bolj skladna kot Henrichova razlaga.

Ključne besede: kapitalizem, krščanstvo, ekonomski razvoj, Anglija, Joseph Henrich

Polona Črnič in Eva Matjaž: Slovenski kulturno-kreativni delavec v času pandemije

Povzetek Položaj slovenskega kulturno-kreativnega delavca (nadalje KKS) je bil že pred pandemijo vse prej kot rožnat, zaradi nje pa se je še dodatno poslabšal. V prispevku bomo to podrobneje osvetlili s pomočjo anketne metodologije.

Empirično raziskavo smo zasnovali v kreativnem centru Poligon v sodelovanju s Centrom za kreativnost, ki deluje pod okriljem Muzeja za arhitekturo in oblikovanje. V središče smo postavili vprašanje, kako se delavci v KKS spoprijemajo z zaradi pandemije spremenjenimi pogoji dela. Pri tem se nismo osredotočili le na ekonomski vidik spremenjenega vsakdana. Zanimala nas je širša sociološko-psihološka življenjska realnost anketiranih in njihova ocena nove družbene realnosti. Izvedli smo dve anketni merjenji, pomladi in jeseni 2020. Novo merjenje sledi maja 2021. Rezultati zadnjega merjenja bodo vključeni v končni prispevek.

SEKCIJA ZA MEDKULTURNE ŠTUDIJE II.

Sodelujejo: Veronika Bajt, Barbara Gornik in Lucija Dežan in Zorana Medarić, Damir Josipovič, Marija Jurić Pahor

Moderira: Mateja Sedmak

<https://us02web.zoom.us/j/82868857111?pwd=TOJ2eE9rYUg1T3VUUDdaQ0diUU82UT09>

Meeting ID: 828 6885 7111 Passcode: 355671

Damir Josipovič: Covid-19 presežna smrtnost na primeru Slovenije in ranljivih skupin prebivalstva: kako se obnaša mercenariat v časih »pandemične« družbe?

Povzetek: Prispevek predstavlja analizo presežne smrtnosti v Sloveniji v letu 2020 z vidika pričakovane smrtnosti kot posledice čedalje neugodnejše starostne strukture prebivalstva v Sloveniji. Ugotavlja, da je mogoče nepojasnenim vzrokom smrti namesto 3.126 (po podatkih NIJZ) na novo pripisati 2.500 smrtnih žrtev, ki pa se lahko pripišejo prezgodnjim smrtnim primerom, ki so lahko neposredna posledica bodisi bolezni COVID-19 bodisi drugih vzrokov smrti zaradi omejevalnih ukrepov. Razlika znaša 626 oseb oziroma skoraj eno četrtno. Tako visoka presežna smrtnost zato ni le posledica same nove bolezni, temveč splet mnogih dejavnikov. Ključna hipoteza prispevka je, da so bili sprejeti restriktivni ukrepi omejitve gibanja in šolanja na daljavo zgrešeno ciljani zaradi napačne interpretacije podatkov o Covid-19 smrtnosti, hospitalizacijah in cepljenju, k čemur je sloj mercenarijev odločilno prispeval.

Ključne besede: presežna smrtnost, Covid-19, SARS-CoV-2, Slovenija, regionalne razlike covid

Marija Jurić Pahor: Meja kot kraj nadzorovanja in srečevanja z drugim: primer mejnega območja med Italijo in Slovenijo v času pandemije covida-19

Povzetek: V času pandemije covida-19 se je pokazalo, da se meja paradigmatično vzpostavlja in razrašča v obmejnih območjih nacionalnih držav. Prispevek na podlagi analize prevladujočega političnega, medijskega in javnega diskurza ter s pogledom na mejno območje med Italijo in Slovenijo ponazarja, da meje niso le črte, ki zarisujejo in utrjujejo nek državni (ali drug) teritorij, temveč tudi točke nadzorovanja in srečevanja z drugim/-i. Težnja po zaostitvi nadzora schengenske in italijansko-slovenske meje je dobila nov zagon prav v času pandemije. Meja se je izpričevala v grozi pred okužbo, ki implicira težnjo po izključitvi (»Mi nismo Italija!«), a tudi kot locus, ki je – zlasti med predstavniki manjšinskih skupnosti in ljudmi, ki živijo ob meji – v tek pognal ozaveščanje o nujnosti empatičnega, čezmejnega in evropskega povezovanja v smislu preseganja nacionalnih meja.

Ključne besede: covid-19, mejno območje, Italija, Slovenija, nezakonite migracije, slovenska narodna skupnost v Italiji.

Mateja Sedmak, Zorana Medarić in Lucija Dežan: Procesi 'sidranja' in 'sidrišča' priseljenih mladostnikov v Sloveniji

Povzetek: V prispevku preučujemo procese vključevanja priseljenih mladostnikov v slovensko družbo ter njihovo občutljivost z uporabo koncepta 'sidranja' Aleksandre Grzymała-Kazłowska (2015, 2017, 2018). Koncept se nanaša na procese vzpostavljanja oporišč, ki omogočajo vzpostavljanje socialne in psihološke stabilnosti in delovanje v novem družbenem kontekstu. Sidra, ki priseljenim mladostnikom omogočajo občutek varnosti, so raznolika. Nekatera so povezana z državo prihoda, druga z matično državo, nekatera prispevajo k lažjemu vključevanju v slovensko družbo, druga k ohranjanju lastne kulture, vsa pa prispevajo k občutku varnosti in občini blaginji priseljenih mladostnikov. Predstavljeni bodo rezultati raziskave, izvedene v okviru Horizont 2020 MiCREATE projekta - *Priseljeni otroci in priseljenjske skupnosti v spreminjajoči se Evropi*. V raziskavi smo uporabili kombiniran kvalitativni metodološki pristop, ki je vključeval opazovanje z udeležbo, zbiranje življenjskih zgodb in izvedbo fokusnih skupin na izbranih srednjih šolah v Sloveniji.

Ključne besede: mladi, priseljenci, integracija, teorija sidranja

Veronika Bajt: Virus strahu: nacionalizem in pandemična družba

Povzetek: Raziskave potrjujejo svetovni vzpon nacionalizma (Bieber 2020), rasizma (Chan in Montt Strabucchi 2020) in sovražnega govora v povezavi z izbruhom covid-19 (Moreno Barraneche 2020). Hkrati se nacionalistično/rasistično izključevanje cepi še na homofobno in seksistično izključevanje vseh, ki ne sodelujejo v biološki reprodukciji naroda. »Notranji« in »zunanj« sovražniki še zdaleč niso zgolj koncepti, ki jih povezujemo z zgodovino, saj opisujejo tudi konstrukcijo strategij spoprijemanja z izzivi sodobnosti. V prispevku analiziram vladne ukrepe, ki so bili sprejeti v obdobju od pojava koronavirusne bolezni covid-19, in jih vzporejam z nekaterimi zgodovinskimi primeri naslavljanja nalezljivih bolezni s karantenami in zapiranjem (meja). Analiza pokaže krepitev izključevalnih nacionalizmov in poskuse re-tradicionalizacije družbenih odnosov (heteronormativnost in patriarhalna tradicionalna družina), ki poleg izključevanja vseh, ki ne ustrezajo idealnotipskemu modelu, najbolj prizadane že tako marginalizirane družbene skupine, npr. migrantsko populacijo.

15:45–16:00

ODMOR

16:00–17:15

ŠTUDENSKA SEKCIJA

Sodelujejo: Zala Č. Gruden, Primož Krašovec, Damijan Štefanec

Moderira: Žiga Žunec

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/95270262210> Meeting ID: 95270262210

OPIS: V študentski sekciji bomo letos organizirali okroglo mizo z ozirom na aktualne izzive, ki čakajo v sodobnem svetu vsesplošne digitalizacije šola in polje izobraževanja ter vzgoje. Danes se šola in področje vzgoje ter izobrazbe sooča z številnimi izzivi, npr. kako se odzvati na premike v gospodarstvu in družbi nasploh. Edukacija namreč ni izoliran (pod)sistem družbe, temveč, ekonomske, socialne in politične težnje povzročajo spremembe v edukaciji. Kako pa lahko šola vpliva v obratni smeri? Ali je danes sploh opolnomočena za takšno delovanje? Šola sama po sebi ne more rešiti strukturnih neenakosti na področju zaposlitve ter vse bolj disharmoničnega razmerja med gospodarstvom, trgom dela, edukacijo in širšo družbo ter obenem nasloviti izzive vse bolj »digitalne« družbe. Tako se zdi da bo glede na vse bolj napredno tehnologijo, robotizacijo in avtomatizacijo, vse večjo globalno neenakostjo v prihodnosti bistvena naloga edukacije predrugačena. Kaj lahko v tem kontekstu vse bolj digitaliziranega sveta doprinese?

RELIGIOLOŠKA SEKCIJA

*Sodelujejo: Igor Bahovec, Mohammed Ilyas, Igor Jurekovič, Gašper Mithans, Jochen Töpfer
Moderira: Anja Zalta*

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/92940453142> Meeting ID: 929 4045 3142

Igor Jurekovič: Analiza pojavnosti verskih skupnosti v slovenskem javnem mediju – študija primera oddaje Duhovni utrip

Povzetek: Vztrajna pluralizacija slovenskega religijskega polja in globalna vitalnost religijskih gibanj nas silita k premislekom različnih modelov laičnosti, v katerih bi javni mediji znali igrati pomembno vlogo. V tej luči pričujoči prispevek predstavlja rezultate analize pojavnosti verskih skupnosti v RTV oddaji Duhovni utrip, ki je primarno namenjena obravnavi vsebin manjših verskih skupnosti. Analiziramo 201 oddajo oziroma 457 prispevkov v petletnem obdobju 2016–2020. Pokažemo, da v oddaji prednjačijo krščanske vsebine in skupnosti, tudi ko primerjamo le manjše krščanske in vse nekrščanske skupnosti. Čeprav oddaja uspe ponuditi več prostora različnim slovenske verskim skupnostim kot je to običajno za preostanek verskega programa RTV, v grobem pristaja na proporcionalni model pojavnosti verskih skupnosti. V diskusiji ponudimo kratek razmislek politike javnega medija na področju verskih vsebin in predlagamo poti nadaljnjega raziskovanja.

Ključne besede: Duhovni utrip, manjše verske skupnosti, religije, javni medij, laičnost

Jochen Töpfer: Religious Conflict in Albania: Findings with the Religion-State Q-sort

Abstract: The society of Albania is characterized by a Muslim-Sunni majority and various other religious denominations, and general mutual respect and tolerance among the organizations acting in the field of religion and spirituality. Nevertheless, despite this general picture of the society of Albania as a role model for peaceful religious coexistence today, several conflicts among religious organizations, as well as between them and political institutions occurred during the last 30 years of democratization in the country. Drawn from a study which applied a mixed-method technique on data collection and analysis, the article illustrates current differences in the attitudes of the religious leaders towards the religious sphere and the role of religion in society and politics. These can be interpreted and generalized as issues of European character of defining a new role of religion in society today.

Keywords: Albania, religious leaders, attitudes, religious conflict, religion and politics

Gašper Mithans: Izzivi slovenske katoliške etnične župnije v kaliforniji

Povzetek: Etnične župnije so bile v 19. stoletju kompromis interesa katoliških voditeljev, da ohranijo svoje privrženke, in želje laikov, da ohranijo svojo kulturno dediščino. Sčasoma se je organizacijska strategija Katoliške cerkve spremenila v prid teritorialnih župnij, nova sprememba pa je uvedba personalnih župnij v 1980. letih. Vendar se je bilo več personalnih župnij v ZDA, namenjenim evropskim etničnim skupnostim, vključno s slovensko, (že) prisiljenih zapreti ali se združiti, običajno zaradi pomanjkanja duhovščine, vse manjšega obiska maše in iz finančnih razlogov. To vprašanje je v središču prispevka, ki obravnava upor župljanov proti zaprtju hrvaško-slovenske župnije Gospodovega rojstva leta 1994 in njeno odprtje dve leti pozneje kot trenutek opolnomočenja katoliških slovenskih in hrvaških Američanov na območju zaliva San Francisco. Ponovna izgradnja verske skupnosti v tej »slovanski župniji«, ki si jo delijo še s Poljaki in jim mašuje župnik poljskega etničnega izvora, se kaže kot zahteven izziv, zlasti v času trenutne zdravstvene, socialne in gospodarske krize.

SEKCIJA ZA SOCIALNO DELO

Sodelujejo: Tamara Rape Žiberna in Tadeja Kodele, Jana Mali in Benjamin Perič in Maša Filipovič Hrast, Anamarija Kežzar, Ana Jagrič, Anže Jurček in Mojca Urek, Srečo Dragoš
Moderira: Ana M. Sobočan

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/92261120687> Meeting ID: 922 6112 0687

Tamara Rape Žiberna in Tadeja Kodele: Centri za socialno delo v času epidemije COVIDA-19: Razvijanje novih znanj za socialno delo v izrednih situacijah

Povzetek: Posledice pandemije COVIDA-19 se odražajo na različnih življenjskih področjih, družbeni učinki pandemije pa ostajajo večinoma v senci medicinske pomoči in varovanja fizičnega zdravja. V izrednih razmerah se psihosocialni problemi ljudi navadno povečajo, zato še bolj potrebujejo pomoč socialnih delavk in delavcev. V prispevku je predstavljen del rezultatov kombinirane raziskave, katere namen je bil raziskati potek in vlogo socialnega dela v času pandemije COVIDA-19 v Sloveniji. Rezultati, pridobljeni s spletno anketo med zaposlenimi na CSD-jih, kažejo na različno odzivanje zaposlenih na spremenjene okoliščine. CSD-ji so se soočali z različnimi izzivi (opremljenost z IKT, odziv nove organizacijske strukture na sprejete ukrepe, večanje stisk zaposlenih zaradi poglobljanja in novih stisk uporabnikov ipd.) in na podlagi izkušenj iz 1. vala pandemije oblikovali ustreznejše odgovore za delovanje v prihodnjih podobnih (izrednih) situacijah.

Ključne besede: socialno delo, pandemija, spletna anketa, organizacija dela, IKT

Anže Jurček, Ana M. Sobočan in Mojca Urek: Zgodbe iz karantene: izkušnje LGBTQ+ starejših od 50 let

Povzetek: V prispevku so predstavljeni izsledki raziskave »Potrebe LGBTQ+ starejših od 50 let v času epidemije COVID-19«, katere namen je bil raziskati, s kakšnimi izzivi se srečuje ta skupina v tem času, kakšen je bil njihov dostop do socialnih mrež, zdravstvenih in drugih zanje pomembnih storitev ter kakšne učinke je imelo to obdobje na njihova življenja. Preliminarni izsledki intervjujev z LGBTQ+ starejšimi od 50 let, kažejo, da so se sogovorniki_ ce soočali_ e s situacijami, ki so bile v tem času pogoste in običajne, so pa izpostavili_ e določene stiske, s katerimi so se soočale nekatere samske LGBTQ+ osebe, ter okrnjen dostop do dogodkov in prostorov, katerih pomen je druženje v varnem sprejemajočem okolju, kjer osebe lahko živijo skladno s svojo identiteto. V raziskavi nas je zanimal tudi dostop in stik z zdravstveno oskrbo skozi perspektivo spolne identitete in spremembe v družbeni in politični klimi glede LGBTQ+ vprašanj v perspektivi življenjskega poteka.

Ključne besede: LGBTQ+ starejši od 50 let, epidemija COVID-19, potrebe, socialna mreža

Anamarija Kežzar: Domovi za starejše občane v pandemični družbi

Povzetek: Prispevek obravnava dogajanje v prvem in drugem valu epidemije COVID-19 v slovenskih domovih, v katerem predstavimo mnoge izzive, s katerimi so se soočili tako stanovalci, njihovi bližnji, kot tudi izvajalci dolgotrajne oskrbe. Največji strah so povzročile mnoge smrti v domovih zaradi COVIDA-19, dolgoročno pa je bilo in je čutiti posledice večmesečnega zaprtja domov pred obiski svojcev. Domovi za starejše občane so sicer pristopili k zmanjšanju stisk na način, da so omogočali komunikacijo na različne načine – preko video klicev, mobilnega telefona, e pošte. Vendar pa so posledice odločanja, ki jih je pogojevala skrb in naloga za preprečevanje širjenja okužbe, dolgoročne. Ravno ta izkušnja bi morala biti dovolj pomenljiva, da bi pri snovanju dolgotrajne oskrbe dali večji poudarek skupnostni oskrbi, staranju v domačem okolju, po drugi strani pa poskrbeti za zadostno število zaposlenih.

Ključne besede: domovi za starejše občane, epidemija COVID-19, socialna izolacija, skupnostne službe, dolgotrajna oskrba

Ana Jagrič: Eksternalizacija kot odgovor novim družbenim diskurzom

Povzetek: Narativni pristopi z eksternalizirajočimi pogovori temeljijo na epistemologiji socialnega konstrukcionizma, ki opozarja na dominantne družbene diskurze. Ti prispevajo k oblikovanju globalnih socialnih vprašanj, s katerimi se srečujemo v socialnem delu. Naracije, ki jih o sebi ustvarimo, so posledica identifikacije z dominantnimi družbenimi pripovedmi. Človek »je problematičen«, ker ne (z)more zadovoljiti družbenih kriterijev normalnosti, ki jih v zadnjem letu močno oblikujejo tudi nove okoliščine pandemije. Eden od načinov osvobajanja od teh ponotranjenih družbenih diskurzov je eksternalizacija. Ko socialna delavka povabi uporabnico, da svoje probleme eksternalizira, ti postanejo od nje ločene entitete. Uporabnica tako dobi priložnost za ustvarjanje nove konstrukcije identitete, socialna delavka pa s potencialnim povezovanjem ljudi s podobno zgodbo prispeva k večji socialni pravičnosti.

Ključne besede: socialni konstrukcionizem, internalizacija, narativni pristopi, eksternalizirajoči pogovori, socialna pravičnost

Jana Mali, Maša Filipovič Hrast in Benjamin Penič: Starosti prijazna družba in aktivno staranje: projekt EMMA

Povzetek: Epidemija covid-19 je znatno osvetlila ne samo mnoge pomanjkljivosti sistemske ureditve skrbi za stare ljudi, temveč tudi ravnodušen odnos države do omenjene populacije. Že storjene škode ne smemo zanikati, niti je ne moremo popraviti, lahko pa prepoznamo nujnost ustvarjanja starosti prijazne družbe, ki staranje pojmuje kot bogatenje družbe in njen veliki dosežek. Socialno delo je stroka in znanost, ki se zna odzivati na spremembe, izvirno soustvarjanje možnega in uresničljivega pa omogoča tesna povezanost s terenskim delom in raziskovanjem, ki sta v tem času močno okrnjena. Kot odziv na hitro starajoče se prebivalstvo in s ciljem ustvariti strokovnjake, ki spodbujajo aktivno staranje ter so sposobni ustvarjanja starosti prijazne družbe, se interdisciplinarna skupina iz fakultet in univerz iz šestih evropskih držav v projektu EMMA loteva ustvarjanja on-line magistrskega programa.

Ključne besede: staranje, potrebe starih ljudi, socialno delo, epidemija covid-19, raziskovanje.

Srečo Dragoš: Socialno-naložbena država

Povzetek: Socialne države neoliberalizem ni nikoli zavračal v celoti, pač pa jo diskvalificira s sklicevanjem na pravičnost in neenakost. Njihov argument je, da je socialna država škodljiva takrat, ko je preveč redistributivna, saj v tem primeru državljane preveč pasivizira in umika iz tržne ekonomije. Prav ta argument o socialni pasivizaciji, ki povečuje družbene neenakosti, je posvojila tudi Evropa – in zlasti Slovenija – skozi imperativ prenove klasičnih socialnih politik v smeri t. i. »socialno-naložbene države«. Gre za trojanskega konja neoliberalizma. Ko so se po osamosvojitvi začeli v našem političnem prostoru liberalci »socialno« profilirati, so prevedli Hayeka. Ko so isto naredili socialdemokrati, pa so prevedli Giddensovo Tretjo pot. Rezultat: vsesplošno poenotenje, da je socialno-naložbena država prava pot. Iz tega se bomo težko izvlekli.

Ključne besede: socialna država, socialna politika, neenakost, redistribucija, tretja pot

17:15–17:30

ODMOR

17:30–18:45

TERMINOLOŠKA SEKCIJA

Sodelujejo: Senja Pollak in Jasna Mikić Ljubi

Moderira: Jasna Mikić Ljubi

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/95340442827> Meeting ID: 953 4044 2827

Senja Pollak, Matej Martinc, Andraž Pelicon, Matej Ulčar in Andreja Vezonik: Covid-19 v slovenskih spletnih medijih: analiza s pomočjo računalniške obdelave jezika

Povzetek: V prispevku s pomočjo metod za računalniško obdelavo naravnega jezika analiziramo poročanje slovenskih medijev o epidemiji covid-19. V prispevku najprej identificiramo osrednje teme poročanja na petdesetih slovenskih novičarskih portalih v obdobju 1.1.2020–31.12.2020. Nato z uporabo kontekstualnih besednih vložitev analiziramo razlike v poročanju na manjšem korpusu štirinajstih izbranih novičarskih portalov. Ugotavljamo, da se razlike med portali kažejo predvsem pri besedah povezanih s spornimi temami v javnosti. Na primeru besede *kolesar*, pokažemo, da se na portalih nova24TV.si, demokracija.si in necenzurirano.si, beseda *kolesar* intenzivneje povezuje z besedo covid-19, kot na primer na portalu siol.net, ter da beseda na prvih treh portalih nosi politično konotacijo, medtem ko je na siol.net povezana predvsem s športom.

Ključne besede: covid-19, novičarski mediji, obdelava naravnega jezika, besedne vložitve, računalniška analiza besedil.

Jasna Mikić Ljubi: Jezikovne prakse na Slovenskem v zadnjih šestdesetih letih: raba ženskih in moških oblik poklicnih poimenovanj

Povzetek: Jezik je družbeni fenomen in ključni element družbene strukture, ki odraža in hkrati ustvarja ter pomaga reproducirati neenakosti v družbi. V prispevku bom raziskovala na kakšen način se povezuje med jezikom in družbo kaže v slovenskem prostoru, kar bom ugotavljala na primeru analize rabe ženskih in moških oblik poklicnih poimenovanj v obdobju 1958–2018 oz. v štirih časovnih točkah (1958, 1978, 1998 in 2018). V analizo bom vključila dva zgodovinska vira, časopise/revije ter zaposlitvene oglase. Zanimalo me bo, katere slovnične oblike poklicnih poimenovanj so bile v posamezni časovni točki najbolj pogosto uporabljane ter v povezavi s katerimi poklici oz. poklicnimi skupinami so se navadno pojavljale.

Ključne besede: jezik, spol, poklicna poimenovanja, slovnična oblika.

OKROGLA MIZA: METODOLOŠKI IZZIVI SOCIOLOŠKEGA RAZISKOVANJA V ČASU PANDEMIJE

Sodelujejo: May Doušak, Valentina Hlebec, Miran Lavrič, Bojana Lobe

Moderira: Mitja Hafner-Fink

Zoom: <https://uni-lj-si.zoom.us/j/91718170062> Meeting ID: 917 1817 0062

OPIS: Razprava na okrogli mizi bo pokrila različne metodološke probleme izvajanja raziskav v času epidemije – sodelujoči bodo namreč govorili o konkretnih izkušnjah iz raziskav v času epidemije (predvsem v letu 2020). Tukaj naj omenim tri konkretne raziskovalne projekte: projekt v okviru programa Horizont 2020 »*Psychosocial support for promoting mental health and wellbeing among adolescent young carers in Europe*« (Valentina Hlebec); Evropska družboslovna raziskava ESS (May Doušak); raziskovalni projekt Mladina 2020 (Miran Lavrič). Pričakuje se, da bi v razpravi bil dan pomemben poudarek težavam, ki so povezane s prenosom zbiranja podatkov v različne spletne

aplikacije (dr. Bojana Lobe bo govorila posebej o problemih pri kvalitativnem raziskovanju in raziskovanju otrok). Dejstvo je, da so se raziskovalci v času omejitev druženja in osebnih stikov pri raziskavah, kjer je potrebno primarno zbiranje podatkov, znašli v resnih zagatah. Mnogi so morali celo prekiniti že začete aktivnosti, drugi so morali že načrtovano terensko zbiranje podatkov v celoti prenesti na splet, nekateri pa so morali celo v celoti odložiti izvajanje projekta. Pri raziskavah, ki so longitudinalne ali mednarodne, od katerih se torej pričakuje takšno kakovost, ki bo zagotavljala medčasovno primerljivost kot primerljivost med npr. državami, so metodološki izzivi še posebej izpostavljeni.